

Svetry, pletené žakety, vlněné holeně, čepice, rukavice, šály,

pro lyžaře, alpisty a veškerý sport vyrábí
mechanická pletárna

JAN GLOTZ a SPOL.,

Praha. Václavské náměstí č. 28/303 (proti Politice).

☛ Pp. členům odboru 10% slevy z pevných cen. ☛

Psací desky

našich kancelářských stolů značka „**JERRY**“ nepraskají a nebortí se, vzdorují vodě, vlhku a horku. Záruka za lehký chod zásuvek, centrálního závěru a žaluzie; tato nedá se nožem proříznouti. Běžné druhy K 70— až K 300— . — Cenníky na požádání

JOSEF JIROUŠEK,
americká zařízení účtáren
a kanceláří.

Praha II.,
Vladislavova
ul. č. 13.
Telefon 2312.

PÁNSKÉ A DĚTSKÉ KOŽENÉ KALHOTY

Švýrský vzor z černé prima kůže, bohatě vyšívané zeleným hedvábím,
KOŽENÉ ŠLE ŠTÝRSKÉ barevné vyrábí

E. ENGELMÜLLER V PRAZE-II.,

VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ ČÍS. 844 A FERDINANDOVA TŘÍDA ČÍS. 115
(blíže Přikopů) (nároží Spálené ulice).

***** CENNÍK ZDARMA A FRANKO. *****

ANT. ZEMAN PRAHA

Ferdinanova třída 17. — Telefon číslo 328.

doporučuje se ku vnitřní výzdobě bytů a sice:
tapetování stěn, provádění plastických stropů,
kladění linooleových podlah, záclony, koberce,
nábytek atd. Vzory a rozpočty k dispozici.

Tiskem „Unie“ v Praze. — Nákladem českého odboru slov. alp. družstva.

ALPSKÝ VĚSTNÍK

ORGÁN

ČESKÉHO ODBORU SLOVINSKÉHO ALPSKÉHO DRUŽSTVA

ALPSKÝ VĚSTNÍK vychází prvního dne každého měsíce, vyjímajíc červenec, srpen, září, říjen, a zasilá se členům českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok 3 K, pro členy klubů turistických 2 K. — Věstník vydává český odbor slov. alpského družstva řízením Dra. Bohuslava Franty na Smíchově, Ferdinandovo nábřeží č. 12, a Dra. Viktora Dvorského v Praze, Lipová ul. č. 14. — Dopisy týkající se administrace Alpského Věstníku buďtež adresovány: Praha-III., č. p. 176. — Zakládající členové odboru platí 100 korun jednou pro vždy. Skuteční členové platí ročně 6 K, výkonní 10 K (první rok kromě toho 2 koruny zápisného). Příspěvky peněžité zasilají se českému odboru slov. alp. družstva v Praze 176-III.

ČÍSLO 8.

ČERVEN 1912.

ROČNÍK XIV.

Lorenc Potočník.

Napsal dr. K. Chodounský.

Všichni ti, kteří v minulém desetiletí přišli do Jezerska, všichni poznali vůdce Lorence Potočníka, všichni k němu přilnuli a všichni se zarmoutili při zvěsti o jeho úmrtí.

Zesnulému vůdci českých turistů, navrhovateli a staviteli našich cest v Alpách věnujeme několik vzpomínek.

Potočník, zjevem sympathický statný padesátník, osmahlý, ramanatý, vyrostl v horách (rodem ze Stahovce u Kamniku) jako pastevec ovcí a lovec a tak během let poznal celý řetěz Saviňských Alp i přílehlých hor do nejmenších podrobností. Neznám data, kdy se stal vůdcem D. Ö. A. V., ale vím, že se objevil po postavení České chaty u nás a zůstal nám věrným. Přicházel každého roku dávno před saisonou do naší chaty, aby „spucal“ a opravil jarními přívaly porouchané naše stezky a odcházel domů teprve, když poslední turista na podzim opustil Jezersko. Měl na České chatě svůj byt, tmavou komůrku pod pavlačí východní, v jejímž jednom koutě stálo ohniště a v druhém pryčna. Světlo vnikalo sem jen tenkrát, když se otevřely dveře, a kouř mohl se také bráti jen touto cestou ven. Kuchyňské nádobí, rendlík, hrnec, džbán a sklenice doplňovalo úpravu bytu. Večer jak večer připravil si Potočník z pohankové mouky svoje „žgance“ na špeku a svlažoval je douškem vína — při dýmající krátké dřevěnce. Tabák a víno byly jeho požitky, však ku chvále jeho budiž konstatováno, že zachovával míry — z níž povolil jen někdy v neděli, tedy v den, kdy „neordinoval“. V neděli ráno oblékl sváteční šat, k němuž náležely koženky, a sestoupil z chaty dolů na Jezersko ku mši. Po mši svaté šel přímo do kasina Muriho, zasedl v předšní do kouta ke stolu a holdoval Bacchovi — několika čtvrtkami „cvička“. Okolo jedenácté, když mu zářily oči a nachem tvář, svědčící blahé náladě — se tiše vytratil a vrátil se do své komůrky na chatě k nedělní sestě.

V dny všední býval buď s turisty v horách, neb pracoval o našich cestách, které vyžadují stálých pochůzek a oprav, nehledě ani k novým stavbám. Zejména po každé bouři jest nutno veškeré stezky přehlednout — neboť bývají zaneseny štěrkem a stává se i poškození bleskem.

Jako vůdci v Saviňských Alpách náležel Lorencovi primát. Nebyl sice lezcem tak bravurním jako trentský Josef Komac, ale blížil se mu neohrožeností a bezpečným nástupem v choulostivých passážích; také on prošel v kovaných botách, kam turista dobře rutinovaný se odváží mohl jen v krpcích. Většinu těžkých túr, jako jsou severní výstupy na Rinky, Skutu a Kočnu, výstupy na Mrzlou Goru, Babu a j. v., vyhledal první. Řekl bych, že odvážnost na pochodech krotil opatrností a tím získával si důvěry. „S Potočnickem se může jít třeba do pekla,“ říkávali naši turisté. K těmto vlastnostem se družily i jiné, především nevtíravost, vědomí zodpovědnosti, neomrzlost; nálada jeho byla trvale vyrovnaná a do hovoru turistů se nepletl. Během času naučil se češtině rozumět a zkoušel se také mluvit, říkával: „Vaša špracha je jen malo pokvarjena (pokažená) naša špracha.“

Vedle vůdcovství byl z amenitým „inženýrem“ a stavitelem stezek. Všecky ty horské cesty vycházející paprskovitě od České chaty jsou jeho dílem a každá stezka jest dokonale zřízena. Nejvíce ochozené a všem návštěvníkům bezvýjimečně známé jsou obě cesty k chatě, jak z hoření, tak z dolení Kočny, vinoucí se od údolí počínaje, vysoko do strmých skal s balkony a polotunely, z nichž užití možno pohledů do lesnatých údolí i na celý cirkus sněhem svítících štítů, cesta přes Stularovo sedlo byla současně se stavbou chaty zřizována — a terén tu kladl značné překážky, tak že na nesčetných místech musely býti položeny dřevěné můstky a mosty přes skalní rozsedliny a nad srázy. Výbor náš se usnesl nahraditi je všechny stavbou kamennou k vůli úplné bezpečnosti a tu dokončil Potočnick právě letos. Poslední zděný přechod byl poslední jeho prací. Kdykoliv měl v létě volný čas, sebral železa, krumpáče a dostatek střelného prachu a vycházel v dřevěných trepkách na práci. S jakým klidem stával nad propastí, s nohou na uzounké římsce kladl těžké kameny jeden na druhý až diváka závrat pojímala. Potočnick byl dokonalým mistrem v upevňování drátěných lan do skal při stezkách. Některé jsou zakotveny již celých deset let a dnes je lano ještě jako struna, ani se neprohne, zavěsíme-li se na ně celou váhou — a jest jich položeno mnoho set metrů.

Jen jednou stihla Potočnicka při stavbě vážná pohroma. Naše chata na Dolním Ravném jest hlubokou a širokou skalní rozsedlinou odříznuta od východní části cirkusu hor, tedy také od Saviňského sedla v jejím okruhu. Spojení s tímto sedlem muselo ale býti docíleno, měla-li mít chata význam turistického centra. Proto jsem sám a dr. St. Prachenský hned v prvých dvou letech hledali průchod a svízele toho výzkumu jsem popsal v jednom z prvních ročníků Věstníku. Po trampotách a strastech byla trača jakž takž nalezena a Potočnick pak vystavěl tudy stezku — dnes tak snadno schůdnou z chaty na východ a dolů Rujavým Plazem, odkud stezka zabočuje kolem skalního nosu do „Žrela“, vyplněného věčným sněhem, který se v jisté výši napříč tra-

versuje, aby se došlo k rozsedlině, ve které vykouzli Potočnick závratnou, ale bezpečnou „stezku“, zaraziv do tvrdé skály několik set železných stupů, které chodce vyvedou příkře, ale bezpečně na zelenou pláň „Vodine“ a k Saviňskému sedlu. Tato stezka byla naší chloubou a hnětlo nás jen dvoji: předně vyžadovala bolestnou ztrátu na výšce a za druhé zasypávána byla ve Žrelu po každém lijáku kamením. Někdy po bouři se utrhl ve výšinách celý kus skály a zatarasil pro nějaký čas vstup k poslednímu oddílu stezky. Potočnick přemýšlel, hledal odpomoc a konečně ji našel.

Jednoho dne světil nám, že našel v Rujavém Plazu místo, odkud by bylo možno zřídit stezku do Žrela tak, že by se ušetřil hluboký sestup. Šli jsme s ním místo ohledat — a skutečně přesvědčili se o možnosti provedení toho projektu. — Ale ta příkrost! Hlava musela se nakloniti docela zpět, chtěl-liš traču přehlednout. S hora dolů viselo upevněné lano pro nás připravené, abychom sami mohli vše ohledati. Ale to lano, hozené s výše dolů po stěně téměř kolmě, buďlo zejména u přítomných dam pocit závratné úzkosti při pomyslení, že bychom po něm měli šplhati vzhůru. Protest jejich zněl tak rozhodně — že jsme resignovali — a bez předběžné obchůzky dali Potočnickovi své „placet“ k stavbě. Potočnick s mladším bratrem pak dlouho vytloukali krumpáčem a železnými pákami směr, stále jsouce uvázáni na lanu a místy i odstřelovali skálu.

Stejně srážně spadají skály, ač již z menší výše na druhé straně k Žrelu a zde se při práci s Potočnickem uvolnil balvan, který se zároveň s ním řítí dolů na ztvrdlou sněhovou pláň: šťastně vyvázl životem, ale poležel si drahý čas v bolestech. Dnes jest tu vše krásně upraveno — přechod tudy náleží k příjemné horské procházce pro každého, kdo netrpí závratí a kdo se poněkud obeznámil s horským terénem.

Letos měl dílo dokončiti přeložením stezky v Žrelu na místo, kde by úplně ochráněna byla před pádem kamení. Stezka je tračována a doufáme, že ji z jara mladší bratr Potočnickův vezme do práce.

Ještě druhá epizoda z inženýrství Potočnickova jest hodna vzpomínky — stavba cesty na Babu, jejíž hřebeny se spojují jednak se Saviňským sedlem a jednak s Golím Vrchem. Výstup na Babu býval obtížný, zřídka kdy se vykonával a tuším, že z českých turistů před naší úpravou byl na Babě pouze zvěčnělý dr. Hřiva.

Častěji jsme rekognoskovali směr od Jezerního sedla přes Zelený a Goli Vrch k úpatí Baby, až uvrál projekt provésti celým tím hřebem od zmíněného sedla až k Saviňskému stezku, kterou jsme předem pokřtili „pražskou“. Bylo především potřebí zjednatí si svolení hlavního majitele pozemků, sedláka Jenka. Vyjednával jsem s ním a docílil konečně toho, že smluvena společná pochůzka trati. V ustanovený den dostavili jsme se s dr. Prachenským v 5 hod. ráno do statku, ale Jenko prohlásil, že dnes nepůjde. Teprve po třetím dostaveníčku s námi šel — přes Zelený a Goli Vrch a když jsme konečně dostali se k salašim na Jenkovu sedlu prohlásil, že stavbu stezky nedovolí. Vězely v tom machinace odrodilců ze Železné Kaple (sídlo odboru Ů. T. C.), s nimiž jsou

Jezeřané v stálých stycích a jimž při slabé národní uvědomělosti snadno podléhají.

Nezbývalo, než vyčkat a uzavřeli jsme prozatím stavěti stezku od Saviňského sedla přes Babu k sedlu Jenkovu na pozemcích jinému majiteli náležejících. Bratří Potočnickové dali se do práce a netrvalo dlouho, že stezka hotová dospěla až do skal svažujících se k Jenkovu sedlu. — Tam jednoho rána střetli se Potočnickové s vůdcem Ö. T. C., který s nářadím vyšel zřizovat německou stezku také na Babu. „Co tu chceš,“ se otázal Lorenc sebevdomě. „Mám rozkaz zřídit stezku na Babu.“ „Jdi domů a vyříd, že Baba je moje a ne jejich,“ odvětil Potočnick. Pravda svatá — Baba byla Potočnickova, neboť on tam vedl první turisty a znal všechny její komíny a hřebeny — a ke všemu stezka byla námi již dohotovena. Tak Potočnick zachránil jeden z nejkrásnějších pochodů v Alpách, „Pražskou stezku“, pro český odbor. Dnes náleží ke každoročnímu programu rutinovanějších turistů, lákaných sem neodolatelnou touhou po procházce po dlouhých ostrých hřebenech, s nichž na všechny strany volně shlížeti možno. Jen málo místy nutno sestoupit o jeden, až dva metry tu v levo tu v pravo, jinak stále lze jíti po ostří hřebenu, až na oba štíty, z nichž na vyšším jest triangulace a schránka na naši pamětní knihu. Dnes nenáleží již Baba k parádním túrám a proto také první turista, který stezkou Potočnickovou Baby dostoupil, p. okr. soudce M. zanesl do knihy: „České družstvo pot zgradilo, a Babu zkazilo.“

Také Mrzla Gora jest specificky Potočnickova. Všecky směry výstupu vykonal první Potočnick i směr Hudým Praskem a také první výstup od Saviňského sedla upravil. Ještě před dvěma léty svedl se štítu p. k. Š. a dr. F. novým směrem k Belé a p. M. jiným směrem (západním) vzhůru na štít. A přes to, že úpravou zmíněnou a úpravou stezky do Matkova Kotu setřen jest pel panenskosti s pyšné té hory, náleží ještě dnes jen turistům značně rutinovaným. Výstupy na Mrzlou Goru zjednaly Potočnickovi pověst výborného vůdce a také Mrzla Gora byla poslední štít, kam s prof. dr. L. dostoupil.

Unavilo by, kdybych měl vypočítávati všecky stavby stezek, kterými dnes náš odbor disponuje v širém království Grintavce, což vědčíme jeho znalosti hor a zručnosti stavební. Vzpomeňte jen na výhodnou spojku s hřebene Kočny na její štít, čímž ušetřen jest hluboký sestup a namáhavé drápání obrovskými ssutkami vzhůru. A jak své Saviňské hory miloval!

Před několika lety vyrazili jsme s rodinou dra. Prachenského z Jezerska do Julských Alp v oblast Razoru, tehdy ještě panenskou (t. j. bez úpravy) a vzali Potočnicka s sebou, který tenkrát po prvé v životě opouštěl rodnou svou oblast. Komac nás očekával v Trentě. A když jsme se s vrchu Razoru rozhlíželi kolem po nádherném slovan-ském světě kolem a dálných osněžených Alpách u vytržení a nadšení, pozeptal jsem se Potočnicka, jak že se mu tu líbí. „O krásno — ale naše hory jsou krásnější.“

Jakým příjemným, vzorným a především spolehlivým vůdcem byl, jsem již pověděl — vedl li on, nebylo o zdaru túry pochybnosti. Jen

jednou jsem zažil, že sám ztrácel důvěru v sebe, za pochodu z Turského žlebu přes Skutu. Tenkrát asi 4 dny před naším výstupem v horách napadlo mnoho sněhu, ale když 3 dny pozdní slunce srpnové vydatně stráně prohřívalo a když jsme viděli, jak s říms skalných snůh sešel, odhodlali jsme se k túře. Cesta Turským žlebem šla hladce, ale již při výstupu ke Skutě začaly obtíže se spoustami sněhovými, které se staly na příkrém hřebenu povážlivými. Také se štítu dolů to šlo, třeba namahavě, neboť propadali jsme po pás do měkkého sněhu. Takových spoust sněhových v létě se na Podech nikdo nenadál — a ke všemu 4 dny po jeho padání. A v obtížném pochodu přišly ještě náhle mlhy. Přivalily se rázem obratem větru z údolí a za několik okamžiků nebylo vidět na pět kroků. Struca, Dolgi Hrbet z naší blízkosti zmizely — Pody zmizely — zdálo se nám, že jsme se octli v začarované, sněhové, bezmezné pláni — šli jsme zamlkle, stále se v snůh propadávající, a stále jen v mlhách, jejichž vlhko prošlehávalo tváře; od Strucy sestupujeme pozvolně někam do neznáma v nepravidelně hadovitě linii, sledující předáka, jehož rozmáznutá silhouetta časem mizela v sypkém sněhu. Od rána jsme na pochodu, jaký div, že vzrůstající únava v tomto terénu se zvyšovala a tím více, že vznikající pochybnost o pravém směru pochodu deprimovala, neboť se sklánělo již značně k večeru — a Potočnick zabořoval jako vůdce bezradně tu více v pravo, tu v levo. A stále kráčíme v rozsáhlé vysočině Podů, stále hloub a hloub, nikde obrysu, podle kterého by byla orientace možná — ani již podle kompasu. — Zašli jsme? Potočnick sám nevěděl — ale dal se konečně v pravo k severozápadu a po dlouhém, únavném výstupu konečně se objevil stín rozsochatého hřebene od Grintavce k Mlinarskému sedlu se sklánějící. Potočnick tedy ani tenkrát se nezmylil.

Rozumí se, že jako horák měl vždy živý zájem o lov — a zejména o lov kamzíků. Znal kde kterou rodinu jejich v Alpách Saviňských a také za dnů velkých honů v rozsáhlých revírech města Kamnika opouštěl českou chatu na týden. Od let řídil tam pohyby strategické náhončích a provázival nájemce oněch revírů kníž. Windischgrätze při lovu samém.

Byl vůbec v každém ohledu mužem řádným a spořivým se skromnými nároky na život — a proto spokojeným. Pochován jest v Solčavě u paty Ojstrice na poetickém lhbítůvku kol kostela; z něhož jest rozkošný pohled do údolí Saviny, vroubené zelenými, lesnatými stráněmi našich Alp do kola kolem.*)

✽

V Alpách Apuanských.

Píše Dr. Viktor Dvorský.

(Dokonč.)

Celou cestu od Foce di Mosceta až na vrchol jsme se s Contim těšili na dlouhý pohov na plotnách, vyhrátých sluncem, byli jsme však trpce zklamáni. Slunce sice svítilo dosti příjemně, leč toho dne zvolily si statisíce

*) Příspěvky k prostému označení jeho hrobu přijímají členové našeho odboru.

okřídlených mravenců vrchol Panie za svoje stanoviště i nebylo možno mezi nimi vydržeti. Sběhávše celý vrcholový hřeben v marné snaze najítí místo jimi nezamořené, dali jsme se na předčasné sestup. S Panie lze sestoupiti buď travnatým skalím směrem k Pania Secca nebo přímo po jihovýchodním hřebenu na Cresta Pulita. Zvolili jsme druhý směr, kratší a zajímavější. Ostatně je i tu pouze jedno exponované místo, které při sestupu se stává v délce asi 3 m trochu nepříjemným. Cresta Pulita sama je dobře schůdná až k místu, kde končí utatým srázem, tu se pak odbočí v pravo do travnatých strání. V tomto suchopáru bylo příkladně horko a černá mračna sbírající se nad mořem strašila bouřkou. Radost sledovati celý hřeben M. Forato jsme si odpustili a traversovali jsme raději houštím, kde bylo přece trochu, byť i slabého stínu. Po dvou hodinách s vrcholu Panie došli jsme k pověstné bráně Arco Forato. Je to ohromný otvor mezi vrcholy 1209 m a 1223 m, rozměrů 32'60 m (délka) × 26 m (výška). Skalní oblouk, který bránu tvoří, je dosti tenký. S trochou opatrnosti lze jej přejíti. Místo samo poskytuje mnoho překvapujících pohledů, i není divu, že bývá turisty často navštěvováno. Obě Panie, Secca i della Croce jeví se odtud jako mohutné massivy, zejména Pania Secca poutá pravidelným canelováním svých boků vodními rýhami. Úžasné jsou pilíře M. Forato, obrácené k severu; i pohled branou do údolí Vezza je neobyčejný.

Pramének, který jindy osvěžuje poutníky u Arco Forato, byl vyschlý. Zalezli jsme tedy jen do stínu mezi křoví a dopijeli čaj na Foce Mosceta zdokonalený přílivem vody. K Arco Forato jsme došli právě v poledne a po 1½ hodině věnované odpočinku vydali jsme se na další cestu. Krajina na jihovýchod od M. Forato mne překvapila nečekanou malebností. Ač vrcholy jsou absolutní výšky již neznámé (1300 m i méně), mají divoké tvary, rozbité pilíře a ohromné stěny. Údolí jsou hluboce zařezána i podobají se roklím. Sotva znatelnými stezkami sestoupili jsme nejprve na Foce di Petrosiana 962 m, odkudž je viděti do úvalu Torrente Turrite. Zde, ale hluboko pod námi, měl Conti kohosi známého v nějakém domku, i nelitoval půl hodiny hrozně křičeti, až týž jej zaslechl a vyšel před dům. Pozdravili se na dálku a šli jsme dál.

Foce di Petrosiana je sedlo mezi M. Forato a M. Croce. Na jihu otvírá se pod ním srázný Canale Versiglia, nad nímž ční M. Nona (1300 m) a M. Procinto (1177 m). Zejména kuriosní je Procinto ani ne tak svým vzhledem, jako svojí literární a turistickou historií. Takto je M. Procinto obyčejná skalní věž. Vyhliďku nemá nijak vynikající, poněvadž vyšší M. Nona zakrývá značnou část obzoru. Za to však Ariosto usídlil na Procinto „Podezření“ a Florentinská sekce C. A. I. dala do něho nákladem 1200 L vytesati 265 schodů, po nichž za pomoci krátkých lan, za vstupné 1 L a za odměnu 1 L vůdci, bez něhož výstup není dovolen, lze vystoupiti k jeho vrcholu. Aby snad někdo nechtěl nahoru léztí bez vůdce a zadarmo, počínají schody ve výši 6 m. K překonání spodku přinese vůdce z nejbližší chalupy žebřík. Poněvadž návštěva Procinta byla by z Foce di Petrosiana vyžadovala zacházku z hodin, odřekl jsem se jí s lehkým srdcem.

S Foce di Petrosiana traversovali jsme pak v divokých roklich pod ohromnou stěnou M. Croce. Pod mraky se setmělo a pustá krajina vyhlížela truchlivě, zejména v poslední části cesty před Foce delle Porchette, kdež se stezka vine ponurou skalní těsninou. Na druhé straně tohoto sedla je kraj mnohem veselejší. Dlouhé travnaté svahy promíšené stromovím sklánějí se k Palagnaně. Leč nám není dáno použítí jich k příjemnému sestupu. Chceme-li doraziti brzy k cíli, k hostinci na hoře Matanna, nezbyvá než popohnati nohy k novému výstupu do úbočí M. Nona. Dlouho táhl se pak únavný travers ve svazích této hory, než nás potěšil pohled na blízkou červenou střechnu Albergo Alpino del Matanna ve vlídných loukách Pian d'Orsina (1040 m). Tento hostinec je odbočkou závodu patřícího firmě Barsi v Palagnaně.

Zde nás čekala milá odměna za vykonanou turu. Albergo bylo záso-beno výtečně, dokonce mému severánskému vkusu nabízely se tu láhve „Löwenbräu“, jimž odolati nebylo lze. Ku podivu bylo tu hostí velice málo, ač poloha je nadmíru příznivá a ovzduší chladné. Na Pian d'Orsina možno doraziti též přímo z Ponte Stazzemese, z Camajore nebo Pescaglie. Večer jsme strávili procházkou po okolních výšinách, z nichž se otvírá vyhlídka k M. Piglione, M. Prano a M. Penna. Dobrá večere zakončila případně udalosti tohoto dne.

Z rána druhého dne (1. září) bylo zase úplně jasno. Včerejší mraky se rozptýlily beze srážky a když jsme vyšli nad okraj úvalu Lombrici, zářilo nám vstříc nekonečné modravé moře s bílým pobřežním pásem. I sestup přes Casoli a Lombrici do Camajore je krajinně velmi pěkný a zajímavý. V poslední části pochodu trpěli jsme trochu nemírným horkem, i byli jsme tomu povděční, když jsme zasedli ve stínu kavárny „alla ferrovia“ v Camajone.

*

Bez vůdce a bez cesty.

Aspoň v nadpise neřeknu, kam. Kam jsme se dostali, byla hora, kterou slézti nepřináší zrovna slávu horolezeckou. V nedovitém gigantickém věnci hlavních Saviňských Alp zaniká skoro úplně. Ale chtěli jsme na Veliký Vrch, který je největší z kopců, na jih uzavírajících údolí jezerské.

Asi 20. července seděli jsme s bratrem od časného rána na příjemné pavlači u Makeka v Jezersku jako na trní. Konečně nese pasák okované boty od liknavého ševce. Teprve třetí vzkaz, zdůrazněný rádně naším hospodářem, účinkoval. O osmé hodině byly boty i s hřebíky na nohou.

Vykročili jsme rázně. Bičovala nás ku předu touha po těch vrcholcích, které se nám již tolik napohlížely dolů na naše lavičky u Makekova dvora. Po tři dni jsme se již sytili pávaby zelených luk, pasek na příkrých stráních tolik letošním věrným sluncem prozářených, pronikli jsme do přitažlivých tajemností lesů do sebe uzavřených, ač se proti zvědavému vetřelci opatřily od shora až do země suchými pichlavými pahýly, hustým, divoce omšeným roštím, kterým se pode-

stýlají na to tvrdé ostré kamení pod sebou. Vábily nás vážně sesivělé majestátní příkré stěny Kočny. Aspoň se k nim dotřít! V nohách hraje každý sval, aby se stoupáním vyhřel do únavy, do vysílení. Srdce se už zmocňuje jistá prázdnota pro tu nečinnost zde dole. Tak, představuji si, jest asi nataženému pérú ocelovému, když je nepouštějí do chodu.

Slunce shlíželo již hodně s vysoka na Kočnu, jeho paprsky se citelně zatínaly do naší kůže, když jsme vyrazili. Byli jsme si vědomi, že nevycházíme v době, jaká je vhodná k výstupům. Ale takový skrček, jako je Veliký Vrch! Člověk by ho od Makekú dosáhl skoro rukou, k tomu je porostlý lesem a tak vlídný proti těm hrozivě zasmušilým srázům a prorvám Kočniným. Tedy dnes na něj! Nezarazilo nás zamíčené, ale přece dost výmluvné varování našeho horlivého konsula od Makeka, sl. G., která tu zná každý kámen. Ostatně sama nahoře nebyla. A kdyby svá slova, že je nesnadný, byla pronášela i z vlastní zkušenosti, náš úmysl by se tím byl nezvrátil. Bývají už takové úmysly, jako zralé hrušky: zaklátí jimi vítr a musí spadnout.

Cesta přes Mlinarovu planinu zdála se nám zacházkou, jdeme koutem Dolní Kočny. Šlo se pěkně: cesta široká i sjízdná, pečlivě znamenaná. V hustším lese se úžila; zarůstala mechem a travou, pokrývala se před všetečnou lidskou nohou listím vysoko nastlaným, až se zlomyslně rozdělovala ve dvě. Teď přestala také znaménka, beztoho již dříve hodně vybledlá. Každý na jedné hledáme hodný kus znaménko. „Našel's?“ „„Nenašel,““ znělo s obou stran svorně. Nejsou tu bez vtípu, myslím si. Ukaž právě na takovémto místě, uprostřed hustého temného lesa, že neneses nadarmo pyšný přívlastek přírodopisný „homo sapiens“ — člověk, který vezme rozum do hrsti, když ho opustí mizerné znaménko. „Tak co?“ zní mi z hloubi lesa. „„Jdi, jdu za tebou!““ přetínám rozhodně gordický uzel.

A šli jsme. Po znaménku ovšem ani stopy. Záhy také ani po cestičce. Bylo zjevno: sešli jsme. Ale nepřiznávali jsme si to. Je to už slabost nás obou, že se neradi vracíme. Asi za další čtvrt hodiny prohodím já, jemuž bylo stáří určeno, že má být rozumnější: „Jdeme špatně!“ „„Jdeme,““ odpovídá bratrský společník. Ale šli jsme dál tímž směrem. Ani tempo jsme nezměnili v rozpačitéjší, povlovnější krok. Člověk by skoro upadl v reflexe, že to jako v životě: jdeš pořád ku předu do nejisté budoucnosti, nezarazí tě ani nejzjevnější známky, že to budou chvíle útrap a neštěstí.

Vyrazili jsme v západním koutě Dolní Kočny, s jejímiž západními svahy se tu srážejí východní srázné svahy Velikého Vrchu a jeho pokračování. Jdeme po mírněji svaženém ssutkovišti. Zelenavě žlutý nádech jeho svědčí, že tu každý kamének nabyl svého domovského práva. Tu i tam se zachytila tuhá krátká travka; někde z ní prozíraly husté chumáče drobných, blankytně modrých zvonečků nebo světle zafialovělých karafiátů alpských. Čím stoupáme výše a příkrěji, tím víc mizí tato prořídla vegetace. Někde třeba zachytit se vedlejší stěny, abychom se dostali výš.

Četné záchyty a štěrbin v nachýlené stěně zvou nás, abychom volili cestu po nich. Vyšplhali jsme se nahoru hodně luxuriosně: každý jiným místem a oba jsme si chválili, že jdeme dobře. Nahoře vidíme vrchol Velikého Vrchu. Osnujeme svou strategii horolezeckou. Příčná cesta vedla by k němu přes podlouhlou stráň; než v cestě stojí srázná skála. Je lomena vábivou římsou, ale její konec je uzavřen výstupkem při naší výzbroji nepřekonatelným. Volíme cestu v levo, kolmo na hlavní hřbet. Svými dlouhými rukama a nohama zdolali jsme při vzájemné pomoci nevysoký kómín, nad nímž jsme kus výše zamířili ke klečnému lesíku, který se nám zdola od Makeka jevil nad příkrkou skalou, jež byla dole přikryta vysoko sněhovým polem, jako podlouhlý trojúhelník. Odměnil nás pohodlnějším pochodem po spodním svém rameni a zároveň nám podával doporučení na další pochod směrem nebesko-západním — nevím, jak bych zeměpisně označil směr nahoru k nebi — jakousi příkrkou římsou pod delší skalní stěnou, která je nahoře řídko zalesněna klečí. Jdeme úzkým proužkem pevné půdy nad dlouhou, hlubokou, sráznou strží, již za mnoho tisíciletí vyhloubily jarní proudy na několik metrů. Zdola z údolí se červená zarudlým kamením jako sečná rána na hřbetě.

Mohla být už trochu symbolem našich útrap. Předpolední slunce jako by si vyhledávalo v červenavé šedi těchto skal a ssutek za terč jediný cíl v podobě dvou temnějších teček — nás. Čerpalo z našich pražských těl poslední zásoby vody, že pot crčkem kanul s čela. Na neztrainované naše nohy bylo už také namáhání dost. Jako na výsměch po celý výstup před sebou vidíme pořád Makekúv statek. Fantasie zalétá do stínu pod košaté stromy, kde naše „madamky“ provázejí nás asi s různými myšlenkami; jedné touha zalétá do výšin horských, jsou-li jen lidštěji přístupny, kdežto druhá se proti těm horským výšinám již od jara pojišťovala aspoň devaterou nemocí: tlukotem srdce, mouches volantes, krátkým dechem a podobnými božími dopuštěními, která jí nedovolují vystoupiti výše, nežli právě k Makekovům. Tam z toho stínu si fantasie vykouzluje zvuk nad zpěv serafů libeznější: jednotvárné šumivé bubláni křišťálového pramene jako palce silného. A ta voda se hříšně pouští pryč, kdežto naše hrdlo, naše celé tělo žízni všemi póry!

Jdeme něco přes sto metrů pod hřebenem. Čeká nás ještě nejpernější kousek. Zamotali jsme se do kleče, na pokraji řídké. Musíme v ní zdolat menší skalku. Nad ní houšť, pod ní houšť. Při pokuse proniknouti jí houževnatá kleč jako by oživovala v pohyblivá chapadla polypů: hned se nás pokouší srazit dolů, hned nám křivolakými rameny objímá nohy, tělo, jako by právě po nás tady nahoře byla měla léta a léta touhou. Konečně balvan překonán, kleč po několika metrech bídneho pochodu řídne a tlačí se víc k zemi, až jsme z ní vynikli úplně. Traversujeme pohodlně hořejší částí travnatého svahu. Trhám pro pozůstalé dole krásnou květinu — nevím, jak jí říkají, ale neviděl jsem takové ještě. „Dej pokoj! Ještě kytičky!“ ozývá se za mnou hlas. „Já bych se nesehnul pro ně, kdyby to byly kytky ze zahrady Krakonošovy.“ Také mi zvadly k nepoznání.

Zamířili jsme pod ohromný, kolmo spadající skalní sloup; s vedlejším vrchem vytvořil tu hodně kostrbatý žleb. Na levo pod tím massivem bychom se dostali odtud na Kočnu; zdálo se, že snadno. My však se šplháme příkrou roklí, někde komínkem, přímo vzhůru. Vyniknu, poháněn zvědavostí, jak je to nahoře, nad poslední přírodní stupeň. Splašil jsem hejno podlouhlých, velkých, černých much, přestřpnutých jako vosy, lesklých a řídkými chloupky krytých. Byly velmi plaché a na-prosto nedotěrné.

Nahoře úzký, plochý hřbet. Vystoupil jsem na druhý okraj; ale rychle zas ustoupil zpět. Onen skalní massiv i hřbet, na němž stojím, zeje do nedozírné hloubky, která k sobě příšerně táhne.

Stojíme na místě, jež mapa generálního štábu označuje jako „Mali Vrh“ výškou 1860 m. Jsme tedy nad Velikým Vrchem, který odtud máme pod sebou na západě, o 117 m výše. Špičku Malého Vrchu máme bezprostředně vedle sebe. Je to asi 5 m vysoká homolka, na 8 m široká; samá trhlina od shora dolů i vodorovně. Sedí tu tato filigránská ozdůbka jako vrabčik na hřebeni střechy, ale je veliká dost, aby nám zabránila postup k cíli. Na jih má římsu, širokou asi 30 cm, s níž se shlíží kleč do oné závratné hloubky. Od záměru přejít po ní jsme hned upustili.

Ostatně zasloužíme si již odpočinku. Z Jezerska sem doléhají zvuky zvonku. Poledne. Děli jsme se tedy plně čtyři hodiny tak upřímně, že máme ruce ověšeny droboučkými třásněmi z naší vlastní kůže — a na našich okovaných botách vidět, že těžké železné hřebíky při upřímné práci našich noh odskakovaly jako kamenné třísky pod zedníkovým špicem. Nádherná samota! Kromě těch much, které se od nás dost uctivě vzdalovaly, ani živého tvora. I dole v údolí je ku podivu málo ptactva i jiných živoucích tvorů — kromě černých zmijí, které tu i tam postraší občas chodce, zvláště dámy. Nad lesem od Velikého Vrchu blíž se veliký pták, jenž krouží skoro bez pohybu křídél jako malý aeroplán směrem k nám. Blízko nad námi pronikavě zaklektal; patrně nás uznámenal. Svým smutně řezavým křikem přivolal družku a dělají nad námi o závod široké kruhy. Jako aeronauti své osmičky. Směřujeme zrakem za káněmi mizejícími směrem k Storžiči, přenášíme se na sněžná pole v hluboké, temné modravé dálce, kde se nám jasně rysují majestátní uzly, hřebeny a špičky prahorních Alp a před nimi skupiny všelikých pásem, štítů, jehlanců bližších a bližších až ku protějšmu táhlému nízkému Skuberu. Ostatně náš stav byl takový, že jsme se neoddávali plně mohutné poesii úchvatných pohledů horských, kde jsme schopni vytvořiti si jakýsi obraz vesmíru, nýbrž že jsme se opět a opět museli vraceti k pískovému zraku v této obrovské scenérii přírodní, k svému ztrýzněnému tělu.

Napadlo mi něco pojíst. Sýr se v ústech, jež nebyla s to, aby vyrobila trochu slin, drolí na drobný písek, olhyzek pohyby polykání jen markýruje: rozdrolené sousto brání se sestoupit do jícnu. Bratr, který sleduje můj marný zápas se sýrem a chlebem, spouští na mne skoro s pokáráním: „Že to můžeš jíst! Že jsme si nevzali trochu slivovice!“ Proklínáme tyhle vápencové Alpy, které málokde vypustí nějakou

slzu, pramének, ujišťujeme se, že nyní chápeme, jak na poušti mohou pít ze žaludku velbloudova.

Asi po půl hodině odpočinku pokračujeme v pochodu. Nutkala k tomu nezkratná žízeň, žhavé paprsky sluneční a pomýšlení, že se dole u Makekú z našeho oběda již kouří. Rozpraskanou homolku jsme podešli na severní straně, na konci seskočili asi na výši naší horské hole na srázný svah do kleče, pak klečí nahoru na hřeben. Svah na straně opačné pozbyval tu příkrého srázu. Brzy se nám zdálo, jako bychom šli po místech, kudy občas projde lidská noha. Asi po sto krocích máme jistotu, že jdeme po lovecké stezce. Sestupujeme po ní pohodlněji a pohodlněji k táhlému sedlu Velikého Vrchu. Za chvíli přicházíme docela na značky, které nás před pěti hodinami tak zrádně opustily. Tentokrát můj odpor ke značkám, dnešním výletem krvavě ztrestaný, se proměnil v nelíbenou lásku. „Civilisace!“ volám skoro radostně.

Na vrcholu Velikého Vrchu měli jsme ještě tolik neztrýtaného smyslu, že jsme se pokochali výhledy do údolí bližších i vzdálenějších. Z obligátní povinnosti jsme se na chvilku posadili u cíle těžce dobytého, zapsali do knihy, kam bratr z lásky křesťanské budoucím poutníkům a poutnicím, kteří by chtěli blouditi v našich stopách, připsal, označiv směr našeho výstupu, varovná slova: „Neradím žádnému kamarádu svému.“

Na zpáteční cestě jsme chtěli svou ztracenou reputaci orientační napravit. Šli jsme tou cestou dolů, kterou jsme zamýšleli nahoru. Jde s počátku bujnou horskou travou, bohatou florou, ale čím víc sestupuje do údolí, tím víc ztrácí vlastnosti dobré cesty, až jistě ani sama neví, proč sluje cestou: kamení a bukové listí ji ukrylo úplně před zvědavými zraky lidskými a značky, byly-li tu kdy jaké, „zub času“ dávno ohlodal. Ale v té stezce jsme poznali, že má značný kus vyrovnávací spravedlnosti. Do té doby se namáhaly víc zadní svaly našich noh, teď vzaty do roboty přední a to rázně a bezohledně.

Tak jsme se dosmýkali příkrými lesnatými srázy na paseku. „Nic platno, musíme si chvíli odpočinout,“ dává návrh bratr, když jsme přišli zas na značenou cestu. „Bože, tak studánka kdyby tu byla!“ Na útěchu spustím ze zoufání „U studánky stála“. Ale hlas, beztoho i jindy málo melodický, zasípá, zaskřipěl, jako když se dobude neregulovaný skřek z uvolněných dud. „Dej pokoj, ještě tohle!“ protestoval můj hudební společník. Než jsme došli domů, sešli jsme šťastně ještě jednou se značené cesty. Tady se už zabloudit nemohlo.

Když jsme ke třetí hodině přicházeli k Makekům, sotva se naše vyprahlé rty rozkývaly k jedinému slovu: „Vodu!“ Lijeme do sebe ze studené láhve, kterou nám ustrašená malá Věra přinesla, skleničku za skleničkou; za chvíli z láhve nezůstalo nic než perlící se rosa na povrchu. Ovšem hned následovala spasitelná zdravotní napomenutí našich starostlivých polovic. Zněla nám jako varování dýchavičného, když se zajíká dechem: „Nedýchej!“ Naším vyprahlým útroubám bylo to, jako když lije po trošicích na hašené vápno: zakouří se parou, na povrchu se větší kus osype drobnějšími drtky, ale jinak po vodě ani stopy. Přilívali jsme k vodě, co bylo mokré: slivovici, čaj, kávu, vodu

a vodu. Rekordy jsme však v pití přece nedosáhli. O svačině jsme se od sl. G. dověděli, že před rokem společnost, která šla na Veliký Vrch normální cestou přes Mlinarovo sedlo — v průvodci se jí trochu křivdí, že je tak namahavá — a sešla touž cestou jako my, u Makeků vypila 27 lahví.

Ku podivu, jakou mají ty hory přitažlivost. Na jiné útrapy, na vojně, při zkouškách a jiných případech, jistě neradi vzpomínáte. Ale z útrap a svízelnů na horách jen otrneme, už zas děláme plány na jiné, zpravidla ještě svízelnější, a v duši naší usedá jen milá vzpomínka a jisté sebevědomí, jak malý člověk opanovává obrovské kolosy přírodní, jak lidskými obmezenými prostředky vniká tam, kam proniknouti dáno jen tvorům lépe k tomu vyzbrojeným. Odtud kus odvahy přenáší i do života.

Po několika dnech studujeme výstupy severní stěnou Kočny. K svému překvapení nacházíme, že jedna ze tří stezek, načrtnutých v našem průvodci, nejzápadnější, se značný kus (asi prostřední částí) shoduje s výstupem námi provedeným. Přicházíme o slávu horolezeckého objevu, za to si získáváme radostné vědomí, že jsme jako stvoření pro horolezeckou strategii. Bylo by škoda nechat takovou líhvu zakopánu. A proto zas do Alp!

J. J.

*

Vysílení při sportu.

Dr. Spier uveřejnil v „Umschau“ 1912 p. 374. článek „Sechstagenrennen und Wissenschaft“, který také sportovní kruhy vůbec zajímají musí. Výsledky své získal autor vyšetřováním závodníků během výkonů a po něm, výkonů, které vyžadovaly krajní míru námahy a přepínání a jež proto byly způsobilé, aby mohly býti činěny závěry ze získaných zkušeností.

Autor shledal především, že se u trenovaných závodníků vůbec nedostavovaly stavy hlubšího vysílení a prostá únava rychle mizela, odpočinul-li si málo závodník, načež byl zase v plné své výkonnosti. „Zde bije velká cena treningu do očí,“ praví autor. Během výkonu nespravovali se běžci dietou sportovní, i pivo pili při obědě; chuť k jídlu jevíli obrovskou, rostbeaf, skopovou, drůbež, mléko, rýži, brambory konsumovali a strávili. Vadilo pouze silné (starker) požití alkoholu, neboť po krátkém vzplanutí klesla energie.

Příznaky dostavivší se únavy vždy rychle a hladce ustupovaly po lázni a masážích (také pocením), jimiž byl patrně organismus vzniklých látek únavných promptně zbaven. Proto také otrava oněmi toxiny, jevící se hallucinacemi a stavem podráždění, nikdy pozorována nebyla. V některých případech zjištěna byla bílkovina v moči, ale po odpočinku bezvýjimečně vymizela. Že se závodníci stanou trochu nervosními, jest přirozeno, neboť krajně napjatá pozornost, šleň hon a spurt musí jevití účinně na ústředí nervová; vždyť energie jest napínána do poslední vteřiny a vedle toho jest si závodník vědom, že riskovati může těžké zranění i smrt. Nejvíce překvapující zkušenosti učinil autor o stavu ústrojí oběhu krevního. Tep se v žádném případě

neurychlil do patologické míry a i po nejstrašnějším spurtu a nebláznivějším honu zůstal rytmickým, třeba urychleným. Po krátkém odpočinku vracel se tep i zvýšený krevní tlak opět k normále.

Novou úpravou (Strauss-Köhlerovou) röntgenování byl autor s to během desíti vteřin na papír zakresliti obrysy srdce. Novým přístrojem napětí 200.000 volt lze během $\frac{1}{100}$ vteřiny vyhotoviti fotografii. Práví, že výsledky tohoto šetření jsou s to úplně zvrátiti dosavadní theorii o rozšíření srdce po výkonu sportovním. Slíbené podrobné práci hledíme s velkým zájmem vstříc.

Výsledky získané týkají se ovšem pouze závodníků trenovaných; z referátu jest patrné, jak netušené míře výkonnosti vede tělesný výcvik. A konečně každý turista se o této pravdě přesvědčil, zvláště vykonal-li výstup s netrenovaným chodcem. Takový bývá se svým fondem výkonným velmi brzy hotov a túru mírají pak oba zkaženou. Při všech ohledech a trapném zdržování se u obou dostavuje se deprese duševní, u netrenovaného pak ještě k tomu všechny příznaky vyčerpání, jako znavenost, urychlený nepravidelný tep, který se k normále nevrací ani po dlouhém odpočinku, krátký dech atd. Netrenovaný nemá se nikdy větších výstupů účastniti, neboť většina v mužných letech zpoždění a výcvik nadobro ztrácí, orgány dlouho necvičené zeslábnou. Začítí s treningem? To je příliš trpkým pro toho, kdo se v pohodlí vžil. Škoda!

Kdo však výcviku získal a kdo si jej dovedl stálým cvikem udržet, neztrácí výkonnost ani do stáří. Pro takového neplatí pak výhrady a výstrahy, které běžný názor pro stáří nakupil, neboť organismus jeho dovede stačiti zvýšeným nárokům a nemusí se báti nějaké úhony. Pravda jest, že starých výkonných turistů je málo — neboť většina v mužných letech zpoždění a výcvik nadobro ztrácí, orgány dlouho necvičené zeslábnou. Začítí s treningem? To je příliš trpkým pro toho, kdo se v pohodlí vžil. Škoda!

Ref. dr. K. Chodounský.

*

Ze vzpomínek horolezců před r. 1880.

(Dokonečn.)

Výška tohoto vrcholu obnáší 2757 m, ale vzdálenost je tak značná (255 km), že pro svou domněnku mohu jen uvést, že není fysikálně nemožno spatřiti Viso s moře na 189 km a Monte Rotondo na 160 km.

Ačkoliv dauphinéské hory lze z Visa dobře viděti, nepříznivá poloha slunce učinila detaily v nich velmi spletitými. Poněvadž pak jich zevnějšek byl mi dosti cizí, nemohl jsem provésti identifikaci ani určení výšek theodolitem, který mi přítel Mathews laskavě zapůjčil. Odložil jsem to na zítřek doufaje, že se ona okolnost změní v můj prospěch. Do pyramidky jsem uschoval rtuťový minimální teploměr nové Casellovy konstrukce a maximální teploměr Philippův od téhož zhotovitele, na něž příští příchodí upozorňuji.

V pět, šest a sedm hodin podíval jsem se na tlakoměr a průměr se srovnáním s Turinem, Aostou, Ženevou a Velkým Sv. Bernardem činil 3860·1 m. Čtvrté pozorování v 5 hod. 30 min. druhého rána dalo nižší výsledek 3840·3. První souhlasí až na 1 m s měřením Mathewsovým

(3861·1 m), druhé (až na 0·3 m) s trigonometrickým měřením sardinských inženýrů (3840 m), takže průměr obou resultátů 3850·2 m je úplně uspokojující. Bod varu byl odpoledne o 6 hod. 87·78° C, což dle Regnaultových tabulek ukazuje na tlak 482·53 mm. Barometr byl v týž čas na 482·1 mm. Touž diferencí 0·43 m stanovil jsem týden před tím na vrcholu Grivoly. Srovnáme-li průměr barometrického stavu v 5, 6 a 7 hod. odp. (482·2 mm) s aneroidem Secrétanovým v týchž hodinách (477·2), vznikne rozdíl 5 mm, více než na Grivole, kde byl jen 3·2 mm. Stejně srovnání druhého rána v 5 hod. 30 min. redukovalo odchylku na 4·3 mm, byl by tedy průměr 4·6 mm. Poněvadž v Turině rozdíl byl týž, souhlasí po této korekci oba nástroje úplně.

Západ slunce byl nádherný. Nesmírný, ostře ohraničený, stín hory rozložil se daleko přes lehký závoj kouskovitých mraků, které počaly zastíratí italskou rovinu. Když však v 7 hod. večer teplota klesla na — 2° C a zdvihl se vítr, byla moje posice ve vrcholu trochu příliš nechráněna a žádost po úkrytu a bivouaku stoupala. Hluk padajících kamenů prozrazoval již delší čas úsilnou činnost mých společníků, kteří mne opustili, abych mohl dávatí pozor na své přístroje; když jsem k nim však přišel, shledal jsem, že jejich snahy vybudovati noční útulek setkaly se s malými úspěchy. Malou plochu asi 12 m pod vrcholem očistili si sice částečně od kamenů a zřídili jakousi hráz na okraji propasti, leč žádný převis neskýtal ochranu a vytvořiti snesitelně rovnou plochu při sklonu 10—15° objevilo se problémem nerozřešitelným. Tvářnost počasí nebyla nikterak uspokojující i přiznám se, když počaly nárazy větru výtí mezi útesy a špinavé šedé mlhy stoupaly z údolí, že jsem trochu pochyboval o rozumnosti celého podniku. Vrátili se nebylo ovšem již možno, poněvadž se zřejmě blížila tma, a tak jsem raději ve svém varíči ohřál láhev vína k nočnímu popíjení, zatím co druhí končili úpravu ležiště. Peyrotte vlezl do pytle, v němž nosí zavazadla, Croz si navlékl pletenou vlněnou kápi a Perrnovi jsem půjčil čepici z tulení kůže s velkými chránidly uší. Posléze roztáhli můj makintosh a zabalili se do přikryvky, vypůjčené na salaši. Já jsem se uchýlil do spacího pytle a snažil jsem se usnouti, opíraje nohy pevně o skálu, ale ostrá zima, zvyšovaná větrem, nepohodlná poloha a pocit, že ustavičně sjíždím stranou, působily na mne příliš mocně. Po dlouhých pokusech oddal jsem se posléze trvalému polovědomému převalování se. Zdálo se mi, jak je za takových okolností pravidlem, že čas plyne velmi pomalu, leč po několikahodině bezsenosti jsem usnul a neprobudil jsem se dříve, než ve 2 hod. 30 min. Poněvadž jsem měl obličej zahrabán do kapuce, bylo mi zprvu těžko ujasniti si, jak je venku, ale ledová kapka vody, která mi padla otvorem na nos, mne vzpružila. Když jsem vyhlédl, spatřil jsem k svému překvapení, že všechno dokola je bílé; padal hustě sníh a na prsou mi ho leželo na palec vysoko. Tento výhled nebyl ovšem radostný a pocit, který z něho vznikl, byl velmi blízký trapnému, takže myšlenka, že nutno strávití takto ještě několik hodin, přišla mi velice nevhod. Ačkoli bylo chladno, cítil jsem přece, že mohu vzdorovati dobře nepohodě, a veškerá vnitřní nespokojenost byla umlčena zadostiučiněním, že spací pytel obstál v těžké zkoušce, která mu byla uložena. Teplota — 2·5° C, vítr,

mlha, sníh, krátce nejhorší myslitelné sestavy byly jím učiněny snesitelnými. Za to vůdcům vedlo se, jak jsem se obával, žalostně, neboť ačkoli byli z části chráněni a měli výhodu vzájemného zahřívání, nebyli sileni entusiasmem, který mne povzbuzoval. Zejména z pytle ubohého Peyrotta ozývalo se čas od času nařikání. Snažil jsem se jej rozveseliti tím, že jsem mu předváděl na mysl, že čest, bytí první z poddaných italského krále, který dostoupil vrcholu Visa a strávil tam noc, bude trvatí po celý jeho život a učiní jej slavným u nenarozených dosud generací v Bobbiu a že tato přebohatá náhrada stojí za několik kraťouchkých hodin v nemilé situaci. Krom toho že se tím doporučí budoucím návštěvníkům, kteří si ho budou bráti pro jeho výkony za vůdce. Leč seznal jsem, že veškerá moje výmluvnost je marna, a že by nejskvělejší budoucnost obětoval, jen kdyby mohl odtud utéci.

Tak uběhl čas v poloviční dřimotě a v pozorování, zdali mlhy nepočetnou mizeti. Když posléze o 5 hod. 15 min. nebylo ještě naděje na zlepšení, skončili jsme tábor a rychle pojedli snídani. Vykonal jsem pozorování barometrická a zabalil přístroj. V 6 hod., když zmizela veškerá naděje, že bude možno použití theodolitu s velkou námahou sem dopraveného, dali jsme se na zpáteční pochod.

Jak jsme sestupovali, ubývalo sněhu, pak přestal úplně, a posléze jsme vystoupili z mraku, který se rozkládal okolo horní části hory a zůstal tam po celý den. Čerstvě napadlý sníh nutil k opatrnosti, i postupovali jsme zvolna. V 7 hod. 45 min. dosáhli jsme konce strmé části sestupu, asi půl hodiny nad horskými jezírky, před tím popsány, a když jsme byli odpočinuli 30 min. za účelem snídání, přišli za dvě hodiny, v 10 hod. 15 min. k salašim. Čas potřebný k výstupu a sestupu obnášel 7¹/₄ resp. 4¹/₄ hod., čítaje v to odpočinky, které při výstupu zabraly 1¹/₂ hod., při sestupu 1/2 hod. Ve 2 hod. 30 min. kráčeli jsme přes Vallon di Vallante dolů k Ponte Castello, odkudž nás přivedla příjemná cesta, málo delší jedné hodiny, ve 4 h. 45 min. do La Chianalé, čímž nadmíru zajímavá tura byla skončena.

✱

Ze slovanských Alp a Přímoří.

Cesta od sýrarny v Planici do závěru až k nástupu naší stezky vedoucí na Puncu byla kransjkogorským odborem řádně opravena, označena a houštiny prosekány, takže netřeba se nyní uhýbatí do ssutkových svahů pod stěnami.

Na vrchu Go'ovci nad Lublaní zřízen restaurační pavillon s vyhlídkovou platformou. Rozhled s Golovce na celou lublaňskou kotlinu, Saviňské i Juľské Alpy je velmi vděčný. Pro zimní sportovce zřízena tu krátká sáňková dráha, které ovšem při nepříznivých letošních poměrech nebylo používáno.

V Puntu na ostrově Krku, kdež má sídlo Rakousko-chorvatská paroplavební společnost, není dosud přístavu, takže parníky staví na moři před průlivem, otvírajícím se do puntské zátoky. Jak se dovidáme,

bude v nejbližší době přikročeno k pracím kanalisačním, načež budou parníky dojížděti do samého městečka. Poloha Puntu je velmi zajímavá, též františkánský klášter na ostrůvku Košlinu uprostřed zátoky stojí za podívání. Výlet na Puntat lze vykonati pohodlně též vozem z Krku. Doposud bylo těžko v Puntu sehnati nocleh, ale v letním období tohoto roku bude již otevřen dobrý hostinec.

Planinský dom na Vršíči bude otevřen 4. srpna t. r. Hospodářství bude míti však již od 15. července.

*

Literatura.

Turistův zákoníček. Právnícké rady i praktické pokyny turistům podává JUDr. Jos. V. Bohuslav. — Vydal Klub Českých Turistů a Český odbor slovinského alpského družstva. Nákladem „Máje“. Str. 160. Svěže psané dílko, jehož bylo potřebí, neboť právní postavení turisty v rozličných příležitostech na cestách málo komu je dobře známo. Autor probírá podrobně poměr turisty k majiteli povozu, k dráze, hotelierovi, sloužícím atd. I najdeme tu mnoho zajímavých upozornění. Krom právníckých rad zahrnuta tu i řada praktických pokynů (o průvodních listech, akreditivních kuponech hotelových, zaslání poštou, pojištění). Velmi dobré jsou stati o cestovních průkazech, konsulátech, celních předpisech. Také o druzích lístků penězích, cestovní literatuře a spolicích jsou tu zahrnuty spolehlivé poznámky. Knížka stojí 1.50 K, pro členy našeho družstva 1.20, i můžeme ji dobře doporučiti.

*

Spolkové zprávy.

Úmrtí. Dne 22. května 1912 zesnul náhle p. inž. Alois Štěpán. Ač nebyl, aspoň v posledních letech, alpistou výkonným, přece od prvopočátku lnul s upřímnou svou přichylností ke snahám našeho alpského sdružení, k jehož zakladatelům náležel. V odboru zastával funkci revisora účtů. Svou poctivou, přímou a obětavou povahou zasloužil toho plně, aby mu všichni, kdož jej znali, zachovali čestnou paměť. — V Táboře zemřel dne 30. května 1912 p. prof. Vojtěch Filipovský, známý mnohým návštěvníkům Jezera. V obou zemřelých ztrácíme dlouholeté členy a věrné přátele slovinských hor.

V zemích koruny České měly 1. února 1912 odbory D. Ō. A. V. tento počet členů: Aš 157, Cheb 129, Jablonec n. Nisou 109, Haida 95, Karlovy Vary 244, Brno 372, Olomouc 131, Praha 737, Liberec 324, Opava 308, Teplice 352, Warnsdorf 812.

▽▽ Nejvkusnější, nejlevnější ▽▽
 □□ a nejlepší klobouky dodá □□

VÁCLAV ČEKAN V PRAZE

Václavské náměstí č. 12. Vodičkova ulice č. 20.

▽▽ Sklad štyrských klobouků firmy ▽▽
 □□ Josef Pichler ve Štyrském Hradci. □□

Psací desky našich kancelářských stolů značka „Jerry“ nepraskají a neborů se, vzdorují vodě, vlhku a horku. Záruka za lehký chod zásuvek, centrálního závěru a žaluzi: ta o nedá se nožem profiznouti. Běžné druhy K 70— až K 300.—. — Cenníky na požádání

JOSEF JIROUŠEK,
americká zařízení účtáren a kanceláři.

Praha II.,
Vladislavova
ul. č. 13.
Telefon 3312.

PÁNSKÉ A DĚTSKÉ KOŽENÉ KALHOTY

Štyrský vzor z černé prima kůže, bohatě vyšíváné zeleným hedvábím,
 KOŽENÉ ŠLE ŠTYRSKÉ barevné vyrábí

E. ENGELMÜLLER V PRAZE-II.,
 VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ ČÍS. 844 A FERDINANDOVA TŘÍDA ČÍS. 115
 (blíže Příkopů) (nároží Spálené ulice).

***** CENNÍK ZDARMA A FRANKO. *****

ANT. ZEMAN PRAHA

Ferdinandova třída 17. — Telefon číslo 328.

doporučuje se ku vnitřní výzdobě bytů a sice: tapetování stěn, provádění plastických stropů, kladení linoleových podlah, záclony, koberce, nábytek atd. Vzory a rozpočty k dispozici.